

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 5.

ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.5.12>

УДК 351: 338.482.2

Д. М. Тюріна,

д. держ. упр., доцент,

професор кафедри економіки та публічного управління, Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1506-5849>

В. Д. Холодок,

к. держ. упр., доцент,

директор ОКЗ “Харківський організаційно-методичний центр туризму”

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5352-7362>

ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНИХ ВИКЛИКІВ ТА СУПЕРЕЧНОСТЕЙ ДЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ СТОСОВНО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

D. Tiurina,

Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Public Administration, National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

V. Kholodok,

PhD in Public Administration, Associate Professor, Director of the Kharkiv Organizational and Methodological Center of Tourism

ASSESSMENT OF CURRENT CHALLENGES AND CONTRADICTIONS FOR EUROPEAN STATES REGARDING ENSURING OF THE ECONOMIC SECURITY OF THE TOURISM INDUSTRY

У статті здійснено оцінювання поточних викликів та суперечностей для європейських держав стосовно забезпечення економічної безпеки туристичної галузі. Зокрема, проаналізовано тривалість перебування туристів в країнах Європи протягом 2024–2025 років; проведено порівняльну оцінку кількості прибуттів до країна Європи протягом 2024–2025 років; визначено співвідношення ціни та якості туристичних послуг європейських країн притягом 2024–2025 років.

Застосовано практичний підхід до визначення обсягів туристичних ринків країн світу через використання висхідного підходу, котрий базується на конкретному обґрунтуванні певного переліку показників для кожного ринку; традиційно використовує в якості основи фінансові звіти, глобальне опитування споживачів, сторонні дослідження та звіти, дані галузевих асоціацій та дані про ціни основних гравців на відповідних ринках, що в сукупності уможливорює здійснення оцінки рівня економічної безпеки туристичної галузі.

Показано, що у 2024 році світовий туризм завершив відновлення після пандемії, і в багатьох місцях кількість туристичних прибуттів, а особливо доходи, вже вищими, ніж у 2019 році.

Зазначено, що, відповідно до останніх досліджень Всесвітньої ради з подорожей і туризму світовий ринок подорожей і туризму значно зростає в 2025 році, що підтверджує його роль як основи основних світових економік, оскільки очікується, що мандрівники витратимуть більше, ніж будь-коли раніше.

Очікується, що у 2025 році внесок подорожей та туризму у світову економіку становитиме рекордно високий показник у 11,7 трильйонів дол. США, що відповідає 10,3% світового ВВП.

Відзначено, що показники європейських готелів втратили певну динаміку розвитку на початку 2025 року, демонструючи скромне зростання за всіма показниками порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Показано, що у I кварталі 2025 році відбулися певні зміни серед головних глобальних викликів для туризму. Фінансовий тиск залишається ключовим викликом, але він дещо послабився порівняно з минулим кварталом. Натомість, більш помітними були занепокоєння щодо бюрократії, регулювання та торговельної політики, а також щодо зменшення кількості довгострокових міжнародних відвідувачів.

Загалом, європейські ризики для економічного зростання та зростання туризму в 2025 році зміщені в бік зниження. Більший вплив тарифів означатиме, що відновлення міжнародних подорожей значно сповільниться у 2025 році, – з 12,3% до лише 6,7% вище рівня 2019 року, згідно з поточним прогнозом зниження.

The paper assesses the current challenges and contradictions for European countries in ensuring of the economic security of the tourism industry. In particular, the duration of stay of tourists in European countries during 2024–2025 is analyzed; a comparative assessment of the number of arrivals to European countries during 2024–2025 is conducted; the ratio of price and quality of tourist services of European countries by attraction for 2024–2025 is determined.

A practical approach is applied to determining of the volume of tourism markets in countries around the world through the use of bottom-up approach, which is based on a specific justification of a specific list of indicators for each market; traditionally uses as a basis financial statements, global consumer surveys, third-party research and reports, data from industry associations and price data from major players in the relevant markets, which together make it possible to assess the level of economic security of the tourism industry.

It is shown that in 2024, global tourism has completed its recovery from the pandemic, and in many places the number of tourist arrivals, and especially revenues, are already higher than in 2019.

It is noted that, according to the latest research from the World Travel and Tourism Council, the global travel and tourism market will grow significantly in

2025, confirming its role as the foundation of major global economies, as travelers are expected to spend more than ever before.

In 2025, the contribution of travel and tourism to the global economy is expected to reach a record high of \$11.7 trillion, equivalent to 10.3% of global GDP.

It is noted that European hotel performance lost some momentum in early 2025, showing modest growth across all indicators compared to the same period last year.

It is shown that there have been some changes in the main global challenges for tourism in Q1 2025. Financial pressures remain a key challenge, but have eased somewhat compared to the previous quarter. Instead, concerns about bureaucracy, regulation and trade policy, as well as a decline in the number of long-term international visitors, were more prominent.

Overall, European risks to economic growth and tourism growth in 2025 are tilted to the downside. The greater impact of tariffs would mean that the recovery in international travel would slow significantly in 2025, from 12.3% to just 6.7% above 2019 levels, according to the current downward projection.

Ключові слова: економічна безпека, туристична галузь, європейські держави, туристичний ринок.

Keywords: economic security, tourism industry, European states, tourism market.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями Європейська туристична галузь завершила 2024 рік успішно: кількість міжнародних прибуттів наприкінці року виявилася на 6,2% вищою, ніж у 2019 році, а кількість ночей – більшою на 6,4%, згідно з даними зі звітних напрямків на платформі TourMIS. Збільшення кількості ночей наприкінці року було сильнішим, ніж очікувалося – на 5,9%. Загалом це підтверджує відновлення, яке було очевидним, судячи з даних за останні кілька кварталів. Це також

відображає щорічне зростання як кількості відвідувачів, так і ночей у Європі для більшості напрямків. На регіональному рівні кількість прибуттів зростає на 6,2%, а ночей – на 5,2% порівняно з минулим роком [7; 10], що свідчить про незначне уповільнення зростання кількості прибуттів, але збільшення кількості ночей порівняно з попереднім звітом. Це незначне скорочення тривалості перебування, але загальна тенденція до тривалішого перебування все ще спостерігається з часів пандемії.

Однак, це явне збільшення середньої тривалості перебування не є універсальним явищем для всіх напрямків у регіоні. З одного боку, кількість прибуттів до Мальти, Польщі, Словаччини та Латвії відновлювалася швидшими темпами, ніж кількість ночей. Вищезазначене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання, пов'язані з економічною безпекою туристичної галузі, розглядали у своїх роботах С. Беклейк, А. Голод, Р. Кожухівська, Л. Казак, О. Корнієнко, О. Кравченко, А. Лазарева, І. Мігус, І. Мініч, В. Тимошенко, В. Ткач та ін.

При цьому оцінювання поточних викликів та суперечностей для європейських країн стосовно забезпечення економічної безпеки туристичної галузі може бути раціональним підґрунтям для розвитку туристичного ринку України під час війни та у повоєнний період.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є оцінювання поточних викликів та суперечностей для європейських держав стосовно забезпечення економічної безпеки туристичної галузі.

Для досягнення поставленої мети в роботі пропонується поставити та вирішити такі завдання:

- проаналізувати тривалість перебування туристів в країнах Європи протягом 2024–2025 років;
- провести порівняльну оцінку кількості прибуттів до країна Європи протягом 2024–2025 років;

- визначити співвідношення ціни та якості туристичних послуг європейських країн притягом 2024–2025 років.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міжнародні подорожі до Європи офіційно перевищили докризові рівні у 2024 році. Кількість прибуттів та ночей зросла на 6,2% та 6,4% відповідно порівняно з 2019 роком, згідно з останніми даними зі звітних напрямків на платформі TourMIS.

Тривалість перебування залишалася підвищеною, оскільки зростання кількості ночей продовжувало випереджати кількість прибуттів на регіональному рівні серед багатьох напрямків, хоча у 2024 році цей показник дещо зменшився.

Окрім опосередкованої зміни середньої тривалості перебування порівняно з 2019 роком, деякі напрямки, зокрема, такі, як Іспанія, продемонстрували ознаки продовження свого пікового літнього сезону, з вищою часткою прибуттів як у травні, так і в жовтні.

Велика Британія та Німеччина були спільними ринками-джерелами, що сприяли зміцненню Південної та Середземноморської Європи для низки напрямків, включаючи Іспанію та Португалію. Але менші туристичні центри, такі як Сербія та Чорногорія, стають дедалі популярнішими серед ринків-джерел для далеких подорожей з Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Серед напрямків, які не досягли повного відновлення у 2024 році, та в яких все ще спостерігалися ознаки прогресу зі швидким щорічним покращенням як кількості прибуттів, так і ночей, можна виділити Латвію, Литву, Естонію, Словаччину та Німеччину, де темпи продовжують нарощуватися, просуваючись до 2025 року.

10 напрямків у Південній та Середземноморській Європі продовжували повідомляти про одні з найбільших обсягів відвідувачів та ночей порівняно з 2019 роком. Туристи з Великої Британії та Німеччини були ключовими факторами зростання серед деяких із цих напрямків, включаючи Португалію, Туреччину, Іспанію та Мальту. Серед них Іспанія була однією з

найуспішніших у продовженні літнього сезону, причому частка прибуттів у травні та жовтні перевищила допандемічний рівень. Туристична галузь цього регіону також зазнала значного зростання за рахунок менших ринків далекого сполучення, включаючи Китай та Індію. Однак Сербія залишалася єдиним європейським напрямком, який прийняв більше китайських туристів, ніж до пандемії [8; 9]. Чорногорія зазнала значного зростання за рахунок Індії, яка виграє від своєї привабливості як місця для весіль, так і за рахунок інших ринків, що знаходяться далі, оскільки вона продовжує збільшувати кількість круїзних суден, що проходять через її порти. Тим не менш, загалом, і не лише в Південній та Середземноморській Європі, США залишаються найціннішим ринком далекого сполучення для Європи.

Минулого року Польща була одним із провідних напрямків у Центральній та Східній Європі, і в останньому кварталі 2024 року кількість прибуттів зроста порівняно з 2019 роком, особливо протягом жовтня та грудня. Це зростання було зумовлене сильнішим зростанням попиту на низці важливих ринків, включаючи Велику Британію, Італію та Німеччину. Зростаючий попит підтримувався маркетинговими зусиллями, а також привабливістю м'якшого клімату та пропозицією як прибережних, так і міських визначних пам'яток. Незважаючи на те, що кількість ночей ще не відновлена, динаміка за останні місяці 2024 року значно покращилася. Хоча все ще є низка напрямків, де кількість відвідувань або ночей ще не перевищила допандемічний рівень, включаючи Німеччину, Литву, Латвію, Естонію та Словаччину, відновлення триває. Усі вони повідомили про позитивне покращення у річному обчисленні порівняно з 2023 роком за обома показниками. У всіх цих випадках кількість прибуттів завершила 2024 рік ближче до повного відновлення на відміну від ночей, що означає скорочення тривалості перебування. Серед напрямків Центральної та Східної Європи триваючий геополітичний конфлікт, можливо, є фактором, що сприяє цьому коротшому перебуванню. У Німеччині попит серед туристів, які зазвичай залишаються довше, ніж ті, хто приїжджає у справах, залишається низьким,

оскільки все більше відвідувачів обирають сонячні, морські та пляжні місця, користуючись пакетними пропозиціями [7; 8].

Розглядаючи останні показники, кількість прибуттів та ночей у більшості напрямків, що належать до звітності, у 2024 році значно покращилася порівняно з попереднім роком, і всі напрямки повідомили про зростання за рік. Кілька країн Центральної та Східної Європи, включаючи Латвію, Румунію та Естонію, входять до числа напрямків, що найшвидше розвиваються, оскільки вони все ще відновлюються до допандемічного рівня та збільшують свою частку ринку. В інших країнах попит на північні напрямки, такі як Фінляндія та Норвегія, зріс раніше за багато інших у регіоні, можливо, завдяки туристам, які шукають помірніших температур та природної краси. Але тенденція до «прохолодження» не пішла на шкоду напрямкам у Південній та Середземноморській Європі, де зазвичай спостерігаються найвищі температури. Мальта, Сербія, Іспанія та Греція минулого року зазнали зростання туристичного оттку, що перевищує середній показник по Європі, за всіма доступними показниками. Здебільшого зростання кількості прибуттів перевищувало кількість ночей у всьому регіоні, і особливо у Великій Британії, де кількість прибуттів зросла на 11,0% за рік, а кількість ночей – на 5,0%, тоді як в Італії кількість ночей зросла на 6,8% проти 0,9% прибуттів [9; 10]. Будь-яке пом'якшення тривалості перебування не скасовує попередніх досягнень, і в середньому по регіону поїздки все ще тривають довше, ніж у допандемічний період

Міжнародні подорожі до Європи розпочали 2025 рік оптимістично: кількість прибуттів перевищила рівень 2024 року на 4,9%, а кількість ночей – на 2,2%, згідно з даними зі звітності щодо напрямків на платформі TourMIS за перший квартал 2025 року. Це свідчить про зростання кількості відвідувачів на 14,9% та кількості ночей на 10,2% порівняно з рівнем 2019 року. Зростання, як правило, є більш волатильним у першому кварталі 2025 року через менші обсяги в більшості напрямків і не відображає зростання за весь рік, але це все ще загалом відповідає очікуванням щодо подальшого зростання близько 5% у

середньостроковій перспективі. Попит на подорожі продовжував зростати на основі відновлення, що спостерігалось минулого року. 27 з 29 напрямків, що подали звіти, зареєстрували зростання принаймні за одним показником порівняно з тими ж місяцями 2024 року [7; 10].

Попит на подорожі зберіг певну динаміку минулого року, згідно з останніми даними платформи TourMIS. Початкові дані за перший квартал 2025 року вказують на значне зростання як міжнародних прибуттів, так і ночівель у Європі, при цьому кількість відвідувачів зросла на 4,9%, а ночей – на 2,2% порівняно з минулим роком. Не дивно, що багато напрямків із сильною зимовою туристичною пропозицією добре показали себе на початку 2025 року, включаючи Норвегію та Словаччину, де попит на початку року значно перевищив рівні 2024 року як щодо прибуття, так і щодо ночівель [8; 9].

Вступ Болгарії та Румунії до повноправних членів Шенгенської зони на початку 2025 року певним чином стимулює транскордонні подорожі з сусідніми країнами.

Нетрадиційні зимові місця відпочинку, такі як Кіпр та Мальта, повідомили про рекордні рівні активності на початку 2025 року [7; 8]. Можливі причини цього включають збільшення кількості туристів, які намагаються уникнути переповнених місяців. Але обсяги подорожей все ще відносно низькі порівняно з літніми місяцями, коли зазвичай спостерігається пік попиту.

Значна кількість прибуттів з Великої Британії до низки напрямків у Європі підтримується збереженням сприятливого обмінного курсу фунта стерлінгів до євро.

Співвідношення ціни та якості залишається ключовим фактором для туристів у 2025 році. Для багатьох напрямків перший квартал не класифікується як піковий сезон, але ціни на товари та послуги, пов'язані з туризмом, вже вищі, ніж у 2024 році. З огляду на підвищену невизначеність та потенційно вищі ціни внаслідок тарифів США, туристи можуть ще більше пріоритезувати доступність.

Італія була визнана одним з найкращих гірськолижних напрямків за співвідношенням ціни та якості протягом зимового сезону 2024/25 років у останньому звіті Post Office Travel Money Ski Resort Report. Це може бути одним із факторів, що сприяють зростанню кількості прибуття та ночівель цього року порівняно з іншими зимовими гірськолижними напрямками, включаючи Австрію та Швейцарію. Однак, зростання відстає від зростання Франції. Серед скандинавських країн конкурентні ціни на скі-паси та прокат спорядження в Норвегії, ймовірно, забезпечили довше перебування туристів протягом зимового сезону, причому кількість ночей зараз на 15,3% вища, ніж у 2024 році, і більш ніж на третину вища, ніж рівень 2019 року за ті ж місяці. Як Латвія, так і Литва продемонстрували помітно покращені показники на початку 2025 року, але це порівняно зі зниженням рівня відвідуваності у 2024 році. Рига, столиця Латвії, стає все більш популярним напрямком для туристів з Литви, Естонії, Великої Британії та Німеччини. Її популярність може зростати після того, як її було оголошено другим найкращим європейським напрямком на 2025 рік за версією «European Best Destinations». Це свідчить про значне повернення довіри до подорожей у цьому субрегіоні, де досі спостерігається повільніше відновлення до рівня 2019 року. Обидва напрямки постраждали від війни в Україні. Ця динаміка також помітна в покращених показниках як Угорщини, так і Польщі. В інших країнах Центральної та Східної Європи кількість ночей, наприклад, у Словаччині зросла на 14,6% порівняно з 2024 роком, а кількість відвідувачів також зросла на 14,3% [9; 10].

Іспанія продовжує розвивати минулорічний імпульс, і кількість іноземних туристів перевищила 10 млн. осіб за перші два місяці 2025 року. Це еквівалентно на 673 000 більше відвідувачів, ніж за аналогічний період 2024 року, та на 1,9 млн. осіб більше, ніж у 2019 році. Туристи з Франції та Великої Британії, вірогідно, були ключовими рушійними силами зростання, оскільки вони намагаються уникнути періодів перенаселеності. Сильний початок 2025 року був обнадійливий, враховуючи виклики, з якими стискалася туристична галузь досі, включаючи страйки персоналу авіакомпаній, які призвели до

скасування 700 рейсів у січні [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], та сильні дощі, що спричинили повені та евакуацію в таких районах, як Севілья та провінція Малага. Існує ризик того, що несприятливі погодні умови можуть знизити попит на туризм у постраждалих районах, оскільки останні дані показали незначне зниження кількості прибуттів до Валенсії, яка зазнала надзвичайних повеней наприкінці минулого 2024 року.

Співвідношення ціни та якості продовжує відігравати певну роль у виборі місця призначення та може частково пояснити деякі ранні коливання в туристичній активності. Ціни на товари та послуги, пов'язані з туризмом, залишаються значно вищими, ніж до пандемії, і значно зросли з тих самих місяців 2024 року. Внутрішні рейси в середньому дешевші, ніж рік тому, але залишаються значно вищими за допандемічний рівень. Вартість пакетних турів для внутрішніх та міжнародних туристів, як повідомляється, зросла найбільше – на 12% та 10% відповідно порівняно з минулим роком. Це зростання більш ніж удвічі перевищує зростання, зафіксоване для сектора послуг в цілому (4%). Для більшості, якщо не для всіх напрямків, січень і лютий 2025 року не відображають місяців з найвищими цінами, і з огляду на зростання невизначеності з появою тарифів США, туристи можуть продовжувати шукати кращі пропозиції протягом року [7–9].

Хорватія зазнала деякого зростання цін, що перевищує середнє, з моменту прийняття євро як своєї валюти у 2023 році, особливо порівняно з деякими іншими середземноморськими напрямками. Це може частково пояснити падіння кількості прибуттів та ночей на початку 2025 року, але цей період з низькою активністю, і волатильність навряд чи є репрезентативним для показників за весь рік.

Зростання попиту з Великої Британії стало помітним внеском у збільшення кількості прибуттів, про яке повідомляли багато напрямків на початку 2025 року, і частково це можна пояснити сприятливішим обмінним курсом. Фунт стерлінгів продовжував зміцнюватися щодо євро у першому кварталі 2025 року порівняно як з минулим роком, так і з періодом до пандемії

[Ошибка! Источник ссылки не найден.], що зробило багато напрямків більш доступними для британських туристів. Це відображається в обмінному курсі євро/долар США за той самий період, що може підтримувати подальший попит на подорожі до США. Однак ближче до кінця першого кварталу та у квітні 2025 року спостерігається підвищена волатильність у цій валютній парі після оголошень щодо торговельної політики США, що посилює невизначеність у перспективах.

Болгарія та Румунія стали повноправними членами Шенгенської зони 1 січня 2025 року, що означає скасування перевірок на сухопутних кордонах для осіб, що прибувають з інших країн-членів, і це відбувається після скасування контролю на повітряних та морських кордонах з 31 березня 2024 року. Повне членство, схоже, вже забезпечує певне зростання кількості прибуттів з сусідніх ринків і має забезпечити поштовх протягом року. Хорватія є прикладом потенційних вигод від повноправного членства. З моменту набуття повноправного членства на початку 2023 року частка прибуття з сусідніх країн, Словенії та Угорщини зростає [8–10].

Серед найновіших членів, Румунія має побачити найбільше потенційне зростання в найближчі роки, оскільки, за оцінками, частка прибуття автомобільним транспортом буде більшою для Румунії (84,0%), ніж для Болгарії (64,2%). Але для Болгарії є певні позитивні моменти, оскільки частка прибуття до Європи, що припадає на країни-члени Шенгенської зони, що межують з Болгарією (17,7%), була дещо вищою, ніж у Румунії (11,3%) у 2024 році.

Прогнози, котрі відповідають макроекономічному прогнозу Oxford Economics згідно з оціночними взаємозв'язками між туризмом та економікою в цілому.

Попит на авіапасажирські перевезення в Європі стрімко зріс наприкінці 2024 року та у 2025 році порівняно з аналогічними місяцями 2019 року. Хоча зростання в січні 2025 року дещо знизилося, пасажиро-кілометри все ще були на 8,2% вищими порівняно з січнем 2019 року та на 8,6% вищими порівняно з

січнім 2024 року. Цей показник покращився після сильного зростання в грудні, коли попит був на 8,5% вищим порівняно з груднем 2019 року та на 8,6% вищим порівняно з груднем 2023 року [9; 10].

В останні місяці попит на авіапасажирські авіап перевезення в Європі зростає дещо повільнішими темпами порівняно з іншими регіонами світу, за винятком ринків Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Ринки Азіатсько-Тихоокеанського регіону демонстрували нестабільні результати в останні місяці 2024 року порівняно з тими ж місяцями 2019 року: попит у жовтні та грудні був нижчим, тоді як попит у листопаді та січні був вищим. Зростання в січні 2025 року було найсильнішим за останні чотири місяці; частково це зростання можна пов'язати з Китайським Новим роком, який припав на кінець місяця. Китайський Новий рік зазвичай призводить до сплеску попиту напередодні святкового періоду, коли багато людей подорожують, щоб провести час із родиною. Також у січні спостерігалось значне зростання попиту в Африці та на Близькому Сході.

У період з 2010 по 2019 рік зростання попиту на авіапасажирські перевезення в Європі випереджало зростання пасажиромісткості (4,3% проти 4,0% у середньому на рік відповідно). Така динаміка означала стійке зростання коефіцієнтів завантаження пасажирських перевезень. В останні місяці 2024 року коефіцієнт завантаження в Європі мав тенденцію до перевищення рівня 2019 року. У листопаді та грудні 2024 року коефіцієнти завантаження в Європі становили 85% та 86,5% відповідно – рекордно високі значення. У січні 2025 року спостерігалось незначне зниження, коли коефіцієнти завантаження досягли 79,3%, що трохи нижче рівня 2019 року [8; 9]. Це пов'язано з дещо швидшим зростанням пропускнуої здатності протягом місяця, але, схоже, це виняток. Постійні затримки з поставками нових літаків, а також відсутність потужностей в сервісних центрах для технічного обслуговування, ремонту або капітального ремонту діючих літаків сприяли цим високим коефіцієнтам завантаження, особливо після пандемії.

Однак це зростання кількості доступних місць у кілометрах не відображається в даних про обсяги польотів у Європі. За даними Eurocontrol, обсяги польотів у Європі з грудня 2024 року по лютий 2025 року були на 4,6% меншими порівняно з тими ж місяцями 2019 року. Хоча цей набір даних не можна безпосередньо порівняти з даними про постачання літаків, наданими IATA; зворотна залежність між ними може означати, що для збільшення місткості авіакомпанії зробили це шляхом реконфігурації існуючих літаків (тобто збільшення кількості місць на літак) або шляхом розгортання більших літаків, щоб компенсувати менш часті рейси літаків. На рівні країн ситуація не обов'язково однакова: кілька країн повідомили про збільшення обсягів польотів за останні три місяці (з грудня 2024 року по лютий 2025 року), хоча більше країн повідомили про скорочення обсягів польотів [7; 9].

Сербія повідомила про збільшення обсягів польотів, яке було на 29% вищим порівняно з аналогічним періодом 2019 року. Кіпр повідомив про збільшення на 28,4%. В обох випадках зростання за останні три місяці спостерігалось порівняно з попереднім тримісячним періодом (вересень-листопад 2024 року). Це зростання може бути пов'язане з певною переорієнтацією попиту на подорожі з росії; незважаючи на санкції ЄС щодо російських рейсів, спостерігається помітне збільшення кількості російських туристів, які відвідують Кіпр, причому Сербія є ключовим транзитним пунктом для рейсів. Кіпр був популярним місцем призначення для російських туристів до санкцій, і хоча прямі рейси наразі обмежені, були створені непрямі маршрути через Сербію [9; 10].

На глобальному рівні показники готельного бізнесу у 2025 році загалом покращилися порівняно з аналогічним кварталом 2024 року. На регіональному рівні всі показники готельного бізнесу, включаючи заповнюваність, ADR (англ. – Average Daily Rate – середня добова ціна номера) та RevPAR (дохід за доступний номер), показали позитивне річне зростання у першому кварталі 2025 року, за винятком показників заповнюваності в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, які знизилися на 1,1% порівняно з аналогічним

періодом 2024 року. Проте, загальне зростання заповнюваності було найповільнішим серед показників для всіх регіонів, а не лише в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Америка повідомила про позитивне зростання заповнюваності (0,3%), ADR (2,0%) та RevPAR (2,4%) у першому кварталі 2025 року. Зростання в Центральній та Південній Америці продовжується, оскільки сегмент розкоші процвітає, незважаючи на посилення конкуренції з боку альтернативних варіантів проживання.

Незважаючи на уповільнення зростання заповнюваності в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні порівняно з четвертим кварталом 2024 року, показники ADR значно зросли (з 0,7% до 6,1%), що сприяло кращому результату RevPAR (на 4,9% порівняно з 1,1%). Заповнюваність готелів на Близькому Сході та в Африці дещо зросла порівняно з минулим роком (0,6%), але це відображає зниження порівняно з останнім кварталом (1,2%) [7; 9].

З майже 4,4 млн. одиниць короткострокової оренди в Європі спостерігалось зростання пропозиції приблизно на 5,9% у річному обчисленні, що приблизно на 243 000 більше одиниць короткострокової оренди, ніж у лютому 2024 року. Якщо здійснити порівняння цих даних з даними Lighthouse про короткострокову оренду станом на листопад 2024 року, пропозиція короткострокової оренди в Європі була стабільною, збільшившись лише на 0,06%, або на 3000 об'єктах.

У 2024 році потужності Франції зростали швидшими темпами, ніж сукупне зростання Європи на 5,9%. Станом на лютий 2024 року країна ще не подолати позначку в 1 млн. об'єктів нерухомості. Рік потому, у лютому 2025 року, її 1,02 млн. об'єктів короткострокової оренди становили 23,3% від загальної пропозиції короткострокової оренди в Європі. Якщо розглядати країни, які зазнали найбільшого зростання пропозиції короткострокової оренди та зосередилися на більших ринках з мінімум 60 000 одиниць короткострокової оренди, то 64 000 одиниць у Норвегії станом на лютий 2025 року представляють приблизно 28% зростання в річному обчисленні

порівняно з лютим 2024 року. Польща аналогічно за той самий період зазнала зростання понад 20% у річному обчисленні, причому зростання на 28 000 одиниць в абсолютному вираженні становить третє за величиною зростання в Європі, поступаючись лише Франції та Німеччині [7–10].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

У цілому, з усіх європейських країн, які мають щонайменше 2000 одиниць короткострокової оренди, Італія та Туреччина були єдиними, хто зазнав скорочення пропозиції. Італія, другий за величиною ринок короткострокової оренди в Європі, на який припадає 13,4% усіх пропозицій регіону, зазнала зниження на 0,9% з лютого 2024 року в порівнянні з минулим роком. Проте зниження в Італії здається майже незначним порівняно зі скороченням пропозиції в Туреччині на 24,5% у порівнянні з минулим роком.

З точки зору ADR, на макрорівні середньомісячний медіанний показник ADR у Європі (останні дванадцять місяців) лютого 2025 року становив приблизно 113 євро, що являє собою зростання приблизно на 8,3% у річному обчисленні порівняно з середньомісячним медіанним показником ADR у 105 євро до лютого 2024 року. На рівні країн зниження пропозиції короткострокової оренди, якого зазнала Туреччина, демонструє мало зворотний вплив на її середньомісячний медіанний показник ADR, причому ADR у лютому 2025 року збільшився майже на 39% у річному обчисленні. Проте, слід зазначити, що, незважаючи на це значне зростання у річному обчисленні, в абсолютному вимірі середньомісячний медіанний показник ADR Туреччини у розмірі 91 євро станом на лютий 2025 року знаходиться на нижній межі діапазону ADR на рівні країн у Європі.

Література

1. Брич В., Галиш Н. Сталий розвиток туристичної індустрії: екологічний та статистичний вимір. *Економічний аналіз*. 2020. № 4. С. 23–30.
2. Любіцева О. О., Сировець С. Ю., Урбанська Д. С. Туризм в системі

трансграничного співробітництва України. *Географія та туризм*. 2021. Вип. 57. С. 9–16.

3. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика : підручник. Київ : Центр учбової літератури. 2021. 366 с.

4. Наконечний К. П., Підгірна В. Н., Єремія Г. І. Економіка та фінанси туристичних підприємств : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2025. 216 с.

5. Овдіюк О. М., Ткачук О. В. Управління ризиком в підприємницькій діяльності туристичної індустрії. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.68> (дата звернення: 30/04/2026).

6. Урба С., Червона О. Сучасні виклики підприємництва у міжнародному туризмі. *Економіка та суспільство*. 2024. № (60). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-87> (дата звернення: 30/04/2026).

7. Global Travel & Tourism is Strong Despite Economic Headwinds. World Travel and Tourism Council. URL: <https://wttc.org/news/global-travel-and-tourism-is-strong-despite-economic-headwinds> (дата звернення: 09/05/2026).

8. Global travel service. Detailed travel data and forecasts for 190 countries. Tourism Economics. URL: <https://www.tourismeconomics.com/travel-data-forecasts/global-travel-services> (дата звернення: 09/05/2026).

9. World Tourism Barometer. URL: <https://www.e-unwto.org/loi/wtobarometereng> (дата звернення: 09/05/2026).

10. World Travel and Tourism Council. URL: <https://wttc.org> (дата звернення: 09/05/2026).

References

1. Brych, V. and Galysh, N. (2020), “Sustainable development of the tourism industry: ecological and statistical dimension”, *Ekonomichnyi analiz*, vol. 4, pp. 23–30.

2. World Travel and Tourism Council (2025), “Global Travel & Tourism is Strong Despite Economic Headwinds”, available at: <https://wttc.org/news/global->

travel-and-tourism-is-strong-despite-economic-headwinds (Accessed 09 May 2026).

3. Tourism Economics (2026), “Global travel service. Detailed travel data and forecasts for 185 countries”, available at: <https://www.tourismeconomics.com/travel-data-forecasts/global-travel-services> (Accessed 09 May 2026).

4. Lyubitseva, O.O., Syrovets, S.Yu. and Urbanskaya, D.S. (2021), “Tourism in the system of cross-border cooperation of Ukraine”, *Heohrafiia ta turyzm*, vol. 57, pp. 9–16.

5. Malska, M.P. and Khudo, V.V. (2021), *Turystychnyi biznes: teoriia ta praktyka: pidruchnyk* [Tourism business: theory and practice: textbook], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

6. Nakonechny, K.P., Podgornaya, V.N. and Jeremiah, G.I. (2025), *Ekonomika ta finansy turystychnykh pidpryemstv: navch. posib* [Economics and finance of tourism enterprises: tutorial], Chernivets. nats. un-t. im. Yu. Fedkovycha, Chernivtsi, Ukraine.

7. Ovdyyuk, O. M. and Tkachuk, O. V. (2024), “Risk management in the entrepreneurial activity of the tourist industry”, *Efektivna ekonomika*, vol. 8. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.68>.

8. Urba, S. and Chervona, O. (2024), “Modern challenges of entrepreneurship in international tourism”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-87>.

9. World Tourism Barometer (2026), available at: <https://www.e-unwto.org/loi/wtobarometereng> (Accessed 09 May 2026).

10. World Travel and Tourism Council (2026), available at: <https://wttc.org> (Accessed 09 May 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 09.05.26

Прорецензовано / Revised: 18.05.26

Дата публікації / Published: 26.05.26